

AANTEKENEN

De Minister van Economische Zaken
Bureau Energieprojecten Inspraakpunt
Gaswinning Groningenveld.
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

VERZONDEN 13 JUL 2016

Onderwerp : Zienswijze op het ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan
Groningenveld.

Gieten, 13 juli 2016

No. : 157796

Behandeld door : A. Thieme

Uw brief van : 24 juni 2016
(e-mail)

Bijlagen : 1

Doorkiesnummer : (0592) 26 78 20

Uw kenmerk : -

Excellentie, Geachte heer Kamp,

Met deze brief dienen wij een zienswijze in op het ontwerp-instemmingsbesluit voor het winningsplan voor het Groningenveld, zoals dat door u bij brief van 24 juni is bekend gemaakt aan de Voorzitter van de Tweede kamer der Staten Generaal (kenmerk: DGETM-EO/16093085).

Voordat wij hierna onze zienswijze zullen motiveren en toelichten, willen wij op deze plaats een enkele algemene opmerking plaatsen. Het instellen van een lager productieniveau op basis van overwegingen met betrekking tot het beperken van veiligheidsrisico's en het zoveel mogelijk beperken van schade is op zich beschouwd een goede ontwikkeling. Een ontwikkeling die door decentrale overheden in de regio ook nadrukkelijk werd geadviseerd.

Bij onze zienswijze merken wij op dat u ons eerdere advies hierbij als herhaald en ingelast dient te beschouwen. Een exemplaar van dat advies treft u als bijlage bij deze brief aan.

Procedure

Wij vinden het uiterst ongelukkig dat de zienswijzentermijn grotendeels samenvalt met de schoolvakanties in de regio en dat het daarmee voor inwoners en instanties Groningen en omgeving wordt bemoeilijkt om een zienswijze in te dienen. Dit vinden wij zeer teleurstellend te meer u bij het adviesverzoek al aangaf: *"De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en heeft het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast"*. Het mag duidelijk zijn dat het herstel van vertrouwen hier niet mee is gebaat.

Veiligheid

Zoals u bij het adviesverzoek al eerder aangaf, staat de veiligheid voor inwoners altijd voorop. Wij begrijpen dat ook voor het opstellen van uw ontwerpbesluit dat uitgangspunt leidend was en de inbreng van adviserende instanties ook uit de directe omgeving zwaarwegend is.

In ons advies hebben wij al aangegeven dat op basis van het winningsplan Groningenveld geen veiligheidsrisico's bestaan voor de inwoners van de gemeente Aa en Hunze. Die constatering kan op deze plaats worden herhaald.

Op deze plaats willen wij mogelijke zienswijzen van de overheden uit Groningen op het gebied van veiligheid in algemene zin ondersteunen. Dit doen wij op voorhand, omdat wij niet in de gelegenheid zijn om binnen de zienswijzentermijn, nadere afstemming- of overleg met de decentrale overheden in Groningen te hebben. Ook dient te worden betrokken dat effecten op het gebied van veiligheid onmiskenbaar maatschappelijke impact heeft op het woon- en leefklimaat. Die impact beperkt zich niet alleen tot het primaire gaswinningsgebied in Groningen, maar heeft ook zijn uitstraling naar omliggende gebieden, waaronder de Drents-Groningse Veenkoloniën. Een gebied, waarin plaatselijke en regionale partijen gezamenlijk met de bevolking investeren in de toekomst.

Overige aspecten

Zoals wij ook al in ons advies aangaven, is het gemeentebestuur kritisch ten aanzien van negatieve effecten van de gaswinning voor de inwoners van de gemeente Aa en Hunze. Onder verwijzing naar ons advies willen wij naar aanleiding van uw ontwerp-instemmingsbesluit hierna verschillende aspecten nog kort aanstippen.

Optimalisatie productieverdeling

Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heeft u geadviseerd om de huidige ruimtelijke productieverdeling te handhaven. Uw kabinet heeft besloten om de NAM te vragen op basis van een productieniveau van 24 miljard m³ per jaar een nieuwe berekening te maken van de verdeling over de clusters. Wij hebben begrepen dat toekomstige wijzigingen in de productieverdeling over de clusters niet door u worden toegestaan, totdat nader onderzoek is gedaan middels een separaat besluitvormingstraject. U komt daarmee tegemoet aan ons advies op dit punt. Wij vertrouwen er op dat u ons bij eventuele nieuwe inzichten ter zake in de toekomst in een zo vroeg mogelijk stadium actief zal informeren.

Bodemdaling

Wij begrijpen dat de NAM uiterlijk op 1 november 2016 voorziet in een onderzoeksrapport met de opgetreden bodemdaling, een voorspelling van de toekomst en een bepaling van de onzekerheid daarin. Aangezien uw besluit volgens planning uiterlijk op 1 oktober 2016 definitief wordt, willen wij in uw besluit graag lezen aan welke voorwaarden c.q. criteria het onderzoek moet voldoen en wat de consequenties zijn indien de uitkomsten van het onderzoek niet voldoen aan de gestelde voorwaarden.

Schaderegeling

Het voorkomen en beperken van alle schade dient als uitgangspunt te worden genomen. Dit advies heeft ook SodM aan u gegeven met de toevoeging dat het aspect schade in het winningsplan van NAM onderbelicht is. U heeft aangegeven dat NAM op dit aspect nader onderzoek moet doen en dat op basis daarvan wordt bepaald of aanvullend schadebeleid noodzakelijk is.

Afgezien van het uitgangspunt dat voorkomen en beperken van schade in alle omstandigheden nadrukkelijk voorop dient te staan, zijn wij van mening dat een verdere verbetering van een vlotte- en adequate afhandeling van *alle* schademeldingen voorwaarde is. Zoals wij in ons advies al aangaven gaat het niet aan om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Schades kunnen ontstaan als gevolg van geïnduceerde aardbevingen of bodemdaling door gaswinning en/of zoutwinning. De bewijslast moet niet worden gelegd bij degene die de schade lijdt. Dit dient ook te gelden voor schademeldingen afkomstig uit de gemeenten buiten het primaire winningsgebied.

Lasten- en lustenverdeling

Tot slot willen wij nogmaals benadrukken dat een betere balans tussen lasten en lusten kan bijdragen aan herstel van vertrouwen en bij de maatschappelijke aanvaardbaarheid van de gaswinning in Noord-Nederland die nog jarenlang zal plaatsvinden. Daarbij betrokken dat Mijnbouwactiviteiten en gebruik van de ondergrond in de toekomst een grote rol zullen gaan spelen in het kader van onze duurzame energievoorziening. Nu al staan burgers afwijzend tegenover activiteiten in de ondergrond, vanuit wantrouwen en omdat zij niet inzien waarom zij alleen de lasten ervan te verduren krijgen. Willen we in de toekomst die ondergrond kunnen blijven gebruiken, is een eerlijk 'lusten en lastenverdelingsmodel' onontbeerlijk. Met deze laatste woorden afkomstig uit het advies van de provincie Drenthe willen wij onze zienswijze graag afronden.

Wij vertrouwen er op dat u onze zienswijze zal laten meewegen in de definitieve besluitvorming.
Vanzelfsprekend willen wij daarover graag tijdig en adequaat door u worden geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Het college van de gemeente Aa en Hunze,

mevrouw mr. M. Tent
secretaris

de heer drs. H.F. van Oosterhout
burgemeester

AANTEKENEN

De Minister van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

VERZONDEN 27 MEI 2016

Onderwerp : Advies winningsplan Groningen gasveld 2016.

Gieten, 27 mei 2016

No. : 157796
Bijlagen : -

Behandeld door : A. Thieme
Doorkiesnummer : (0592) 26 78 20

Uw brief van : 19 april 2016
Uw kenmerk : Dgetm-ee /
16062329

Geachte heer/mevrouw,

Met deze brief maken wij gebruik van het adviesrecht over het winningsplan Groningen Gasveld 2016 (hierna winningsplan). Overlast en aantasting van het gevoel van veiligheid en vertrouwen van bewoners in de regio zijn aanleiding geweest voor wijziging van het besluitvormingsproces rondom de gaswinning uit het Groningen Gasveld. Naast de decentrale overheden in de Groningen zijn nu ook de provincie Drenthe en de gemeenten Noordenveld, Tynaarlo en Aa en Hunze door u aangeschreven.

Advies veiligheid

De decentrale overheden uit de provincie Groningen hebben gezamenlijk een uitgebreid inhoudelijk advies opgesteld (Advies Winningsplan 2016 dd. 18 mei 2016). Na overleg en afstemming met de gemeente Tynaarlo en de provincie Drenthe onderschrijven wij het genoemde advies in die zin dat wij de minister adviseren:

- niet in te stemmen met het winningsplan Gaswinning Groningen Gasveld 2016 zoals het nu voorligt;
- tot een lager productieplafond te besluiten;
- en niet in te stemmen met de mogelijkheid de productie op termijn te verhogen.

Toelichting

U geeft in het adviesverzoek over het winningsplan aan dat veiligheid voor de inwoners van Groningen voorop staat. Uiteraard onderschrijven wij met u het primaire belang van veiligheid. Het stemt ons daarom ook positief dat in de voorgenomen wijziging van de Mijnbouwwet wordt beoogd veiligheid voor de burgers expliciet en structureel een plaats te geven in het besluitvormingsproces. Het past daarbij dat u, vooruitlopend op de inwerkingtreding van bedoelde wetswijziging, nu aandacht schenkt aan de inbreng uit de omgeving. Op het gebied van veiligheid is onder meer van belang de inbreng van de daarvoor in de regio bestaande instanties, waaronder de Veiligheidsregio Groningen.

Uit het voorliggende winningsplan valt op te maken dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de inwoners van de gemeente Aa en Hunze. Als gemeente Aa en Hunze hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis voor beoordeling van de onderzoeken en berekeningen in het winningsplan en addenda. De beoordeling met name op het gebied van veiligheid laten wij graag over aan de andere door u gevraagde adviseurs.

Voor wat betreft het aspect veiligheid onderschrijven wij het in het advies van Groningen genoemde voorzorgsprincipe "Better safe than sorry" (Onderzoeksraad voor de Veiligheid, Aardbevingsrisico's in Groningen, februari 2015). De veiligheid van inwoners van de provincie Groningen gaat ons allen boven alles.

Procedure

In relatie tot de wijzigingen van de Mijnbouwwet en het breed adviesrecht heeft u besloten het winningsplan voor te leggen aan de decentrale overheden in Groningen en Noord-Drenthe. Daarbij is nu ook ons college gevraagd het winningsplan in ieder geval te toetsen op de lokale gevolgen ervan, zodat deze door u kunnen worden betrokken bij het op te stellen ontwerp-instemmingsbesluit.

De in uw brief beschreven procedure moet leiden tot een definitief instemmingsbesluit voor het winningsplan voor 1 oktober 2016. Binnen de strakke planning hebben wij recent kennis kunnen nemen van het gezamenlijke conceptadvies van de decentrale overheden uit Groningen (versie 18 mei 2016). Daarnaast hebben wij ambtelijke afstemming gehad met de gemeente Tynaarlo en de Provincie Drenthe over de advisering.

Dit is de eerste keer dat wij actief worden geïnformeerd over een winningsplan voor de gaswinning in Groningen. De aanleiding daarvoor is in uw brief geduid. De korte voorbereidingstijd en onze ervaringen bij het opstellen van dit advies zijn reden om op deze plaats in algemene zin aandacht te vragen voor het stroomlijnen van de advisering en communicatie in toekomstige procedures ingevolge de Mijnbouwwet. Wij vragen u om in samenwerking met het IPO en de VNG tot nadere afspraken te komen daarover. Uiteraard dienen daarbij ook alle praktische aspecten voor een zinvolle brede advisering aan de orde te komen (o.a. organisatie- en kostenaspecten).

De technisch- inhoudelijke beoordeling van het winningsplan inclusief de seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt laten wij graag over aan andere adviseurs waaronder de veiligheidsregio's Groningen en Drenthe. Daarom hebben wij ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda.

Advies overige aspecten

Het gemeentebestuur is rond het thema gaswinning kritisch op eventuele gevolgen voor de gemeente Aa en Hunze en de inwoners van onze gemeente. Daarbij gaat het ook om de gaswinning uit de zgn. kleine velden, waarvan enkele in onze gemeente die in het verleden ook aardbevingen en schades hebben veroorzaakt. Over toekomstige ontwikkelingen en de eventuele gevolgen is nog altijd veel onduidelijk. Daarom past voor ons op dit moment terughoudendheid.

Algemeen

De historie heeft aangetoond dat de gaswinning in het Groningerveld ook buiten het kerngebied van de gaswinning aardbevingen kan veroorzaken kan leiden tot schades o.a. aan gebouwen. Hetzelfde geldt ook voor de gaswinning uit enkele kleinere gasvelden binnen onze gemeente. In dat verband zijn wij niet alleen bezorgd over mogelijke wijzigingen rond de gaswinning uit het Groningerveld, zoals productieverdeling, maar ook over de gevolgen van mogelijke intensivering van bestaande of nieuwe gaswinningen uit de kleinere velden in de regio. Het is u ook bekend dat zich andere negatieve effecten kunnen voordoen in een veel groter gebied dan van het directe winningsveld.

Wij dringen erop aan dat de minister niet alleen waakt over een uiterst beperkt niveau van (maatschappelijk aanvaardbare) veiligheidsrisico's voor de inwoners van het winningsgebied, maar ook ziet op het voorkomen van schades en andere negatieve gevolgen voor alle inwoners in de regio. Daar waar schades of andere negatieve gevolgen zich toch voordoen, moet worden voorzien in een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van andere negatieve effecten.

Optimalisatie van de productieverdeling

Op verzoek van het rijk heeft de NAM onderzocht of er een andere productieverdeling over het Groningenveld mogelijk is, die logischer/efficiënter is dan de huidige en waardoor mogelijk ook de seismische dreiging vermindert. Uit het winningsplan blijkt dat een andere verdeling mogelijk is. Hierbij zou een 'zuidelijk cluster' ('South area' volgens de nieuwe definitie) bijna de helft van de voorziene productie gaan leveren. Uit de modellering blijkt dat hiermee de bevingsdichtheid meer wordt uitgesmeerd naar het zuiden, waaronder ook richting Noord-Drenthe en de gemeente Aa en Hunze.

In geval van een eventuele wijziging van de productieverdeling zoals beschreven in het gaswinningsplan zal naar verwachting het aantal bevingen in het zuidelijk cluster toenemen. Dit wekt bij ons de indruk van het verplaatsen van het probleem. Tevens is het zeer wel denkbaar dat als gevolg hiervan in de gemeente Aa en Hunze de kans op schade zal toenemen in vergelijking met de huidige situatie. Een verhoging van schaderisico's achten wij alleen aanvaardbaar indien daar een sluitende schaderegeling tegenover staat. Inclusie in het gebied waarvoor de omgekeerde bewijslast geldt of zal gaan gelden ligt dan voor de hand. Ook omdat het voor gedupeerden in onze gemeente extra complex kan zijn de causaliteit van schades en oorzaken aan te tonen in verband met mogelijke cumulatie van effecten en andere oorzaken, zoals bodemdaling door zoutwinning, grondwaterwinning en verdroging.

Wij adviseren de minister om vooralsnog goedkeuring te onthouden ten aanzien van toekomstige wijzigingen in de productieverdeling per cluster. Daarbij dringen wij er op aan om eerst na aanvullend en toereikend onderzoek (naar de mogelijke gevolgen) middels een separaat besluitvormingstraject hierover te beslissen.

Bodemdaling

De NAM heeft indertijd met de provincie Groningen een overeenkomst gesloten om schade of kostenposten voortvloeiend uit de bodemdaling ten gevolge van de gaswinning uit het Groningenveld te regelen. De Commissie Bodemdaling heeft tot taak te beoordelen welke maatregelen getroffen moeten worden om schade ten gevolge van bodemdaling te voorkomen dan wel te herstellen en vast te stellen wat de kosten daarvoor zijn. Het gaat vrijwel uitsluitend om maatregelen inzake de waterhuishouding. De regeling betreft strikt genomen uitsluitend Gronings grondgebied. Voor Drenthe bestaat een dergelijke regeling niet, hoewel de gaswinning uit het Groningenveld ook in delen van Noord-Drenthe een aanzienlijke bodemdaling met zich mee brengt. De huidige prognose in het gaswinningsplan geeft ca. 18-20 cm in 2065 weer. Voor het provinciegrensoverschrijdende stroomgebied Eems (Kaderrichtlijn Water) en de daarin gelegen watersystemen van de Hunze en de Drentsche Aa worden de benodigde maatregelen ook in het Drentse deel van het systeem uitgevoerd en via de Groningse overeenkomst vergoed. Het is denkbaar dat de komende jaren nog bodemdaling in Noord-Drenthe optreedt met daaruit voortvloeiende kosten die niet op deze manier afgedekt kunnen worden. Ook is het denkbaar dat door een verslechterde financiële positie de NAM toekomstige besluiten van de Commissie strikter beoordeelt, waardoor een aantal te nemen maatregelen moeilijker te financieren blijkt.

Wij adviseren de minister in het kader van de bodemdaling die het directe gevolg is van de gaswinning uit het gasveld Groningen, er voor te zorgen dat de NAM duidelijk inzicht geeft in de bodemdalingscomponent als gevolg van gaswinning en de component die het gevolg is van andere c.q. autonome ontwikkelingen. De wijze waarop deze componenten zijn bepaald dient daarbij inzichtelijk te worden gemaakt. Ook adviseren wij de potentiële kosten voor eventuele (toekomstige) waterhuishoudkundige maatregelen in Noord-Drenthe ook officieel bij de Commissie Bodemdaling Groningen onder te brengen b.v. middels een 'side letter' dan wel in de vorm van een aanvullende opdracht.

Schaderegeling

Voor inwoners van de provincie Groningen is een schaderegeling getroffen waarbij het Centrum voor Veilig Wonen (CVW) het onafhankelijk centraal loket vormt. Inwoners van de provincie Drenthe dienen zich rechtstreeks tot de NAM te wenden.

Hoewel wij begrip hebben voor de verschillen in (omvang van) schades in het kerngebied en de schades die in onze gemeente worden veroorzaakt en dat daarvoor verschillende regelingen gelden, vinden wij het niet acceptabel dat daardoor verschillen kunnen voordoen in de inhoudelijke beoordeling van de schademelding en de termijnen van afwikkeling van schademeldingen.

Wij verzoeken de minister daarom bij een instemmingsbesluit voorwaarden te stellen met betrekking tot een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van andere negatieve effecten. U niet uitsluitend te concentreren op het primaire winningsgebied van gasveld Groningen, maar tevens de omliggende regiogemeenten (het zogenaamde buitengebied) - waaronder Aa en Hunze - hierin te betrekken.

Lusten en lastenverdeling

De Nederlandse gaswinning zal nog jarenlang plaatsvinden en burgers zullen hier last van blijven ondervinden. Veiligheidsrisico's zullen er op termijn niet meer zijn. De ondervonden schade wordt vergoed, maar dit brengt in het gunstigste geval alleen maar 'hinder' met zich mee; in het ongunstigste geval resulteert het in psychische belasting voor burgers. Het gaswinningsplan voorziet in 2035 nog tientallen bevingen per jaar; het is te verwachten dat ook nog jaren na de beëindiging van de gaswinning bevingen blijven optreden, dus tot ver in deze eeuw. Maar het gaat niet alleen om de lusten en lasten in Groningen. Mijnbouwactiviteiten en gebruik van de ondergrond zullen in de toekomst een grote rol gaan spelen in onze duurzame energievoorziening. Nu al staan burgers afwijzend tegenover activiteiten in de ondergrond, vanuit wantrouwen en omdat zij niet inzien waarom zij alleen de lasten ervan te verduren krijgen. Willen we in de toekomst die ondergrond kunnen blijven gebruiken, dan is een eerlijk 'lusten en lastenverdelingsmodel' naar onze mening onontbeerlijk.

Gezien het feit dat (stilzwijgend) aangenomen wordt dat gaswinning veelal gepaard kan gaan met schade aan eigendommen van burgers en dat dit gezien wordt als 'hinder' voor enkelen voor het groter goed van de B.V. Nederland, adviseren wij de minister zich serieus te buigen over het vraagstuk van de 'lusten en lastenverdeling' in het kader van mijnbouwactiviteiten.

Resumé

In deze brief hebben wij allereerst het ook door de minister centraal gestelde belang van veiligheid willen benadrukken. Daarom ondersteunen wij het advies van de Groningse overheden. Hoewel het veiligheidsaspect in onze gemeente in dit verband niet aan de orde is, delen wij de zorgen van inwoners van Groningen. Immers zowel bij de decentrale overheden als bij uw minister ligt de zorg voor veiligheid van onze inwoners als een primaire overheidstaak. Indien wij als overheden gezamenlijk het aangetaste gevoel van veiligheid onvoldoende kunnen herstellen, zal ook het vertrouwen in de overheid worden geschaad. Herstel van gevoel van veiligheid en vertrouwen van inwoners staat daarom voor de minister en het gemeentebestuur voorop.

In deze brief hebben wij daarnaast de belangen van de gemeente Aa en Hunze en haar inwoners in ons advies aan u voorgelegd. Wij vertrouwen er op dat u onze inbreng zal meewegen in de besluitvorming en wij worden daarover vanzelfsprekend graag tijdig en adequaat geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Het college van de gemeente Aa en Hunze,

mevrouw mr. M. Tent
secretaris

de heer drs. H.F. van Oosterhout
burgemeester